

J E L E N K Ö R.

25. szám

Pest, szombat martzius 28kán

1835.

Foglalat: Magyarország (országos küldöttség Bécsben a' főlsegeknél 's a' föhgeknél 's a' föle általnyujtott fölrás; magy. tud. társasági jelentés; gyász-ünneplések b. I. Ferenczért Pesten; Horhy István pomológ; Hegyaljai borkereskedési társaság.) Anglia (alsó 's felsőházi vitázatok martz. 9-12ig 's t.) Franciaország (Montlosier 's a' majoratus ügye; Algier; lyoniak pere; Marseillei jótékonyág; az új ministerek 's t.) Spanyolország (Torero bálja 's t.) Németország (porosz-mexicoi kereskedési szerződés, külföldi gyászok 's t. ef.) Amerika (Adams; alkotmányozzikk-másítási javaslatok 's t.) Belgium (Biesme közbeszóltta) Schweiz; Dánia; Olaszország; Elegyhírek.

MAGYARORSZÁG.

Pozsonyban martz. 20kán, a' már közös egyezést nyert új fölrás utóljára elegy ülésben fölvastatott és szokott módon lepecsételtetett. (lásd alább). Egyszers. mind mind a' két tábla részéről kineveztettek az azt ányujtott küldöttség tagjai. Névszerint a' fő RR. részéről: Pyrker László patriarcha-érek, mint szónok, gr. Nádasdy Ferencz és Haulik György püspökök, Cziráky gr. országbirája, Keglevich János gr. Bathány Fülöp hg. Csáky Károly gr. Teleki József gr. és b. Bedekovich Lajos főispánok, továbbá Zichy Károly gr. Vay Miklós b. Eszterházy Károly gr. id. b. Jeszenák János, Szapáry Sándor gr. és ifj. Pálffy Ferencz gr. A' RR. részéről: 's névszerint a' kir. táblától Platthy Mihály, Gosztonyi Miklós, Reviczky Imre, és Sombory Imre; Horvátország részéről Busán Herman; az egyházi rendből Németh György, Frim János 's Tersztyánszky Imre, Balassa Gábor és Villax Ferdinand; a' megyei követek közül: Szél Imre, Gézey Péter, Jeszenszky János, Szluha Imre, Noszlopy Ignác, Répásy Leopold, Markovics András, Szalopek János, Bencsik János, Borsiczky István, Prónay János, Platthy Gaspár, Péchy Ferencz, Justh Ferencz, Majthényi Antal, Andrassy József, Bernáth Zsigmond, Vay János, Péchy János, Palóczy László, Pfanschmidt Eduárd, gr. de la Motte Károly, Brezovay József, Berezay József, b. Prényi Gábor, Beöthy Ödön, Bene József, Pogány József, Aczél Sándor, Hertelendy Mihály, Petrovich Tódor, Mihálkovich József, Szlávay László és Németh Lajos; városi küldöttek közül: Havas József, Szarics József, Vaghy Ferencz, Stajdacher József, Dienes István, Poroszlay Fridrik, Klapka József, Stand Pál, Klobucsarich Károly és Markovich Antal. E' küldöttségi tagok, kikhez a' RR. részéről közkívánatul fogva még a' mélt. Személynök is csatlakozék, más nap a' zonnal utnak indultak 's oda mulattok alatt martz. 26kaig ülések nem is tartattak. Martz. 23kán Bécsben e' számos küldöttség tagjai a' magy. kir. udv. Kancellaria épületében összegyűlvén, onnan délelőtti 11 órakor ünnepi menetben a' cs. kir. lakba menének, hol szokott udv. iszertartásokkal fogadtattak. A' Fölsege elibe bocsáttatva, Pyrker László ő exca mint a' küldöttség szónoka diak nyelven velős és a' küldetési célhoz alkalmazott beszédet mondott, mellyre ő Fölsege kegyes szavakban szinte diak nyelven méltóztatott felelni. Ő Fölsegétől a' küldöttség a' föls. császárné és királynéhoz ment, ennek is megteenni tisztelő udvarlását. Ő fölsége a' küldöttséget kegyesen fogadá 's a' fentiszelt patriarcha diak beszédére diak nyelven méltóztatott válaszolai. Ezután a' küldöttség Ferencz Károly ő cs. fönségéhez 's végre a' Károly

föhgnél összegyűlt többi cs. föhgehez ment, illő tiszteletét 's a' föls. ausztriai Ház összes tagjai iránt viseltető szives hódolását kijelenteni. Mindenütt kegyes vala fogadtatása. Délben a' küldöttség számára a' cs. kir. udvarban pompás ebéd adatott, mellynél azon tiszteletes esendbül, melly egész tábla fölött uralkodott, tisztan lehele látni azon őszinte mély bánatot, mellyel a' legjobb fejdelem elhunytán minden magyar szive telve van. Csak az új országló Fölsege, 's az ausztriai Ház összes tagjaira emelt áldomás-poharak szakaszták félben az ünnepi komolyságot. — Nem csak meghagyásbul de személyes ohajtásbul is kívánák még a' küldöttség tagjai ő fölségénél az özvegy császárné és kör. királynéjoknál is megteenni tiszteletjökét; azonban ő fölsége azon mély bánattól, mellyet föls. férje elhunytán érez, 's mellyet a' küldöttség megjelenése csak megújított volna, még igen illetőve, a' tisztelkedést megelőző kegyes köszöneti üzenetével elmellőzte.

Az említett fölrás következő.

Felsőges Császár és Apostoli Király! Legkegyelmesb Urunk! Feléte szomoruan hangzanak a' magyar nemzet szívében vissza Fölsegédnek azon tisztelő fiú bánatos szavai, mellyekkel e' hónap 3kán hozzánk intézett kegy. levele által dicső emlékezetű Atyja fels. I. FERENCZ Urunk és Királyunk halálát tudunkra adni, 's egyszersmind minket e' miatti fájdalomában részvételre szólítani méltóztatott. Elhunyt fejdelmünkben siratnak Fölsegéddel együtt minden hív alattvalóji egy szeretett közös atyát; mi pedig nem találunk szavakat, mellyekkel érzékeny fájdalomunk súlyát kifejezhessük. — Elvesztettük ugyanis oly fejdelmünket, ki hív Magyarait fájának vallotta; elvesztettük azt, ki országglása alatt a' fenyegető veszélyekkel teljes időkben, bizodalmát Istenben, 's népei szeretetében 's ragaszkodásában helyeztetvén — példás állhatatossággal veté elejükbe magát azon haboknak, mellyek lecsilapittatása oly nagy munkába került, 's oly sok áldozatokba telt; 's ki a' sokáig száműzve volt békeséget, hű népei boldogságára, mind visszaszerzette, mind halálíglan meg is tartotta. Nem terjeszkedünk néhai Fels. Urunk 43 eszt. dicső országglása időszakának nagy nevezetességi történeteire, mellyek különben is Europa történeteivel levén összeszóve, elhunytakor már az idők évkönyveinek váltanak tulajdonivá, hanem néhai fels. királyunk fejdelmi fényes tulajdonságait, legforróbb halálú emlékezetünkben tartván, Fölsegéd jelentett gyászában, azon igaz és állhatatos szeretetnél fogva is, mellyel a' magyar nemzet szeretett fejdelméhez viseltetni soha meg nem szünhetik, belső részvételt osztozunk annyival inkább, mivel a' jelen országgyűlésen is, mellyet az elhunyt felség

a' nemzet ohajtása szerint azért hitt-össze, hogy sarkalatos törvényeinek 's alkotmányos jusainak fentartásával, a' köz boldogságot gyarapítandó új törvények alkotására nyujtson alkalmat, mi is az Ó Felsőé bölcsességétől 's igazságszeretetétől biztosan reményeltük, hogy mind azok, kiket Hazánk igazainak 's boldogságának tekintetéből már fölterjesztettünk, Ó Felsőé által teljesedésbe hozatnak. Emeli mindazáltal fájdalommal teljes keblünket, Fölségednek kir. 's fiúi legszomorúbb gondjai között tett azon megnyugtató kegyelmes 's egyszermind törvényes kinyilatkozása, melly szerint, sarkalatos törvényink értelmében, a' magyar nemzetet, arról méltóztatik biztosítani: hogy törvényeit, szokásait, igazait és szabadságait teljes épségökben sértetlenül fentartani fogja; 's ennél fogva erősen hisszük, hogy Fölséged, a' jelen országgyűlés szakadatlan folytatását is, azon kegy. és törvényes biztosítása tettelegi valósítása végett rendelvén, ama' köz remény és várakozás, mellyet ezen országgyűlésnek egybehivatása gerjeszte, de mellynek teljesítésétől néhai Fels. Urunkat a' halál elzárta, — Fölséged kegyelmes intézkedései alatt, még ezen országgyűlésen betöltetnek — 's így a' megdicsőültek közé már főemlekedett fels. Atyja szent árnyéka iránti tisztelkedése azon méltó nemével — a' magyar hív nemzetet is fels. személyéhez a' legnyájásb kötelekkel mind inkább és erősebben fogja csatolni. Ezen édes remények közt Fölségedet azon királyi széken, mellyre a' dicsőségesen országgló Ház és a' Nemzet közötti kölcsönös kötések szentsége hitta — teljes bizodalommal, és fiúi tisztelettel üdvezeljük — 's ismételvén azon alattvalói hű és buzgó hódolásunkat, mellyet Fölséged szerencsés megkoronáztatásakor is már teljesítünk; az akkoron kiadott kegy. királyi hitlevelet, a' jelen országgyűlésen törvényink sorába iktatni törvényes kötelességnek ismérjük; — 's a' Mindenható előtt esedezünk, hogy Fölséged hosszas és dicső országglásával minket boldogítsion; — vezérelje Fölségedet fejedelmi fényes pályáján, melly ezen nemzet alkotványa fentartására — 's olly számos milliók jólléte gyarapítására, Előtte nyitva áll. — Mi hűvek fogunk maradni Óseink nyomdokaikhoz, kik törvényeiket, szabadságaikat fentartó fejedelmeik boldogsága és méltósága 's a' nemzet dicsősége ótalmára, magokat, 's vagyonukat feláldozni állhatatosan készek valának, 's Fölségedet, úgy a' kedvező szerencse örömei, mint a' bal sors viszontagságai között, mint törvényink és szabadságink Órját és Védjét, meghajthatlan hűséggel követni fogjuk. — Végre pedig legforróbb ohajtásinkat abban foglaljuk, hogy a' királyszerék és Haza, a' megöröklő kölcsönös bizodalom ércz falaitól vétesenek körül — 's a' törvények szentsége, mint a' nemzeti szabadságnak, és a' királyszeréknek is legbiztosabb ótalma — Fölséged dicső uralkodása alatt öröküljön. Kik egyébiránt 's a' t.

Sz. k. Pest városa belső és külső tanácsa mártz. 26, 27 's 28kán tette meg elhunyt I. Ferencz kor. fejedelmünk hamvainak a' végtisztelkedést olly gyászfénnyel, milly országunk fővárosához illő vala. E' végett mivel saját főszentegyháza belidiszertetésén munkáltat mostan, a' sz. Ferencz rendiek temploma sanctuariumát, minden ablakit 's fő és felső mellékoltárit gyászleplezettel vonatá be, az oltári gyászborítványokra kőfejú sasokat keblökbe fűzött országzímerekkel tü-

zetett, a' szentegyház közepén pedig egy szinte a' karzatokig érő sok lépcsőzetű gyászalotványt emeltetett, mellynek csucsán saszímerekkel környezett koporsó, hegyette a' birodalmi nagy korona, négy szögletén négyszegű oszlopon nyugvó négy királyi korona, az oszlop derekán az illető ország címere 's a' t. valának szemléltetők. A' lépcsőzet minden fokain körösléggő gyertyatábor hinte világot a' komoly sötétletű szentegyházra. 26kán m. Ocskay Antal, 27kén m. Sztankovics János püspökök 's helytartósági tanácsosok, 28kán pedig n. Dercsik János k. tan. 's eszterg. kan. mutaták be az engesztelő áldozatot boldogult királyunkért teljes egyházi szertartással, a' ns. megye KK 's RRdei, hadi fő tiszti kar, városi bel és kültanács, minden helybeli hivatal 's mindkét nembeli mély gyász köntösű jelesbek ájtatoskodásuk alatt. A' templom kültérét tömérdek népözön lépé el. A' háromnapig gyászmiések alatt Eybler, Cherubini 's Mozart requiemét zengé a' teljes személyeségű kar, 's így szív és művészet összhangzólag buzga ns Pest városa részéről leróni a' hála végadóját azon fejedelm iránt, kinek kormánya alatt annyi jóllétre 's diszre volt magasodni szerencsés. Korher városi tanácsnok 's tb. maga 's polgártársi bánatos érzelmeit az üdv. fejedelem iránt egy nyomtatott gyászdalban is örökösíté. — A' pesti angol kisasszonyok számos növendékeikkel mártz. 23kán tartottak halotti misét néhai I. Ferencz királyunkért; a' pesti evang. hűvek pedig mártz. 22kén végzék gyászejtatósságjukat, midőn is Dobos János budai ref. pap magyarul, Kollár János németül 's Godra Mihály tótul adák meg az érdemdiht halotti beszédeikben az elhunyt fejedelem árnyékának. Végre a' pesti izraeliták mártz. 26kán délest nyujtotta be gyászkönyörgésit az Istennek az őt is kegyesen pártolt uralkodóért a' két városi tiszthóságok nevesbei 's igen választott hallgatóság előtt. — Szivreható volt karénekesinek ömledő zengésű harmonlája, a' halotti beszéd 's könyörgés.

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁGI JELENTÉS. Következő czimű 's jelmondatu szomorujátékok adattak be a' héti ülésnek, mellyek a' m. tud. társaság 184¹beli színjátéki 100 darab arany jutalmára most mártz. 24kén estig, mint határnapig beérkezének:

1. A' haza áldozatja. *A' mívelt nyelv jele a' nemzet tökéletesedésének.* — 2) A' szerelem áldozatja, vagy Illok várának visszavétele. *Életem 's mindenem édes hazámnak van szentelve.* — 3. A' Jugovicsok. *Pro Patria pepigisso animam pulcherrima mors est.*
4. A' spanyol rév. *Nemo sapiens nisi patiens.*
5. Az eljegyzés éjszakája. *Több szem többet lát.*
6. A' hasonlás. *Lassan mennek messzire.*
7. Vérlakoma, vagy a' gyilokrend. *Quodsi me lyricis vatibus inseres, sublimi feriam sidera vertice.* Horat. — 8. Johanna. *A' gyenge nő is óriás, mihelyt nagyszervenvelmek megvarázsolák.*
9. Záh Klára, vagy a' bűn ellensége. *Tetteink nagyobb részét a' szerencse zsarolja!*
10. A' rettentő ítélet. *Nem sok do mindenem.*
11. Harmadik István. *En is.* — 12. Gyász-alak. *For us, and for our tragedy We beg you hearing patiently.* Shaksp. Hamlet.
13. Dölyf és szerelem. *Csak érdemért jutalm.*
14. Isabella. *Aut prodesse volunt, aut delectare poetae.* — 15. Dijkard. *Das Wenige verachindet*

leicht d
übrig b

16.
emberi d
küldé a
ébredte
lemes b

17.
szolgai
hült eszt

19.
édesebb
titoktele
még a'
csak se
ro a' s
kéletesb
István F
tétetett
helyette
tárba,
gyülésb
Mi lesz
Gik nag
héti ülé

S.
köz hi
mult o
tartott
nosan
indítás
jában n
ra sem
szőlőne
okozha
nyitni
ta. Mi
valami
próbát
teletü
telessé
deiglen
ky Fe

A
mezőv
paszta
lajáról
dékiek
a' nem
szerin
zö Dic
nak, n
tudósb
lág őt
ma és
gálóda
42 kö
nyira

leicht dem Blick, Des vorwärts sieht, wie viel noch übrig bleibt.

16. Indulatok viharja. *A' gondviselés látta az emberi élet hullámtengerét 's küldte vigasztalókat. Elküldé a' játékszini muzát, szelidítü a' vadgonoszt, ébreszténi a' tompaérzésüt; nemes aggodalmat, kellemes borzadást éreztetni a' jókkal.*

17. Csáb. *Iró, ki a' sokaság tekintetét vadássza, szolgálai lélek; ki senki ítéletével nem gondol, magáhtól esztelen.* 18. Az elhárított iszony. *Haza és haladás.*

19. Gróf Szeglérd. *Mi melegítheti a' nemes vért edesebben 's mi által felelhet az ember jobban megítéltele ittletének, — mellyben minden kétes 's hol még a' legvilágosabban látó lelki felemelkedéssel is csak sejdíthet, — mint midőn önállása helyén, mellyre a' sors állítá, hazája 's ez által a' mindenség tökéletesbitéséhez tehetsége szerint járul.* Gr. Széchenyi István Hitel. Mind a' 49 jelmondatos levélke töretlenül tétetett különborítékban a' társaság és a' mai előlülői helyettes Fáy András tiszteleti tag peesétével a' levéltárba, 's a' kéziratokat átalvete a' mult 5dik nagy gyűlésben szavazat többségével választott 7 elítelő tag. Mi lesz a' siker? megmondja majd az ezen évbeli 6ik nagy gyűlésben közzé teendő jelentés. Pesten, a' héti ülésből, martz. 26kán 1835.

Döbrentei Gábor titoknok.

S. Ujhelyből: A' mult évi Társalkodóban köz hírré tett Hegyaljai borkereskedési Társaság mult oct. 20 's 26ik napjain Mádon folytatva tartott üléseiben részvényeit számba vevén sajnosan tapasztalá, hogy azok az egyesület megindítására az e' öleges rendszabások 4dik pontjában meghatározott legkisebb mennyiségű 200-ra sem szaporodtanak, mit leginkább az aszuszólónek akkor még rendkívüli kevés-volta is okozhatott; ennél fogva magát forma szerint megnyitni 's elrendelni kedvezőbb időkre halasztotta. Miről, nehogy a' feloszlott társaság neve alatt valami álnokság keletkezni 's bármí kártékony próbát tenni merészellen: — az egész nagy tiszteletű hazai Közönséget ezennel értesíteni kötelességnek tartá a' fenemlített társaság volt ideigleni Igazgatósága: b. Vécsey Pál; Dráveczky Ferencz; Fáy Ferencz.

Aradrólezeket írják: Horhy István Butyin mezőváros hités jegyzője mint igen tanult és tapasztalt gyümölcsfa-tenyésztő jeles növényiskolájáról nevezetes, 's gyümölcsfáit az Arad vidékiek kedvelve használják, 's méltán, minthogy a' nem rég általa nyomtatásban kiadott lajstrom szerint a' nemes szenvedélyű 's igyekezetű jegyző Diel Fridrich Aug. nassau nagyhgi tanácsosnak, mint az eddig ismeretes pomologok közt leg tudós 's hitelesb gyümölcsfa-nevelőnek, a' világ öt részéből összegyűjtött több mint 600 alma és 400 körtvély fajából, közel 40 évi vizsgálódási után legjobbnak tapasztalt 34 alma 's 42 körtvélyfajait meghozatta 's azokat olly annyira elszaporította, hogy most majd minden faj-

ból 50 's több darabbal is szolgálhat. Efőlött meg is különbözteté a' fajokat 1) termésökre nézve, magas és törpe, sebes és lassu növésök szerint. 2) gyümölcsükre nézve, hogy a' nyáriakat ki-jebb, az ősziakat beljebb, a' teletöket közép és kereszt nagyutakra lehessen ültetni a' gyümölcsösben. 3) színökre nézve, hogy a' színetlenektől színesbekre, ezektől a' sikosakra változzék a' nézőpont; szóval izléssel 's tudományosan intéztessék a' faültetés, t. i. a' nagy fáké 4—5; középszerűké 3—4; törpéké 2—3 ölnyire mindenkor keresztben egymáshoz. 4) az emészthetés v. fogyaszthatás idejére nézve, hogy a' gyümölcs javát a' tulajdonos használhassa. 5) javaslata szerint a' virágcserepek közt is méltán díszkedhetnek termő gyümölcs kis csemetékkal beültetett néhány edény, főkép a' téli színes gyümölcsükből, mellyekből új gyümölcsfajokat is előteremthetni. Illy dicső, tápláló, gyönyörködtető 's hasznos szorgalomág által mennyi pusztasivatag helyeinket varázsolhatnók főkép a' fá-talan sik alföldön paradicsommá! minél fogva kívánatos, hogy országszerte bár minden helység jegyzője illy jeles példa által ösztönzené lakos társit gyümölcsfa-tenyésztésre, nemesítésre 's a' legjelesb fajak szaporítására.

Pesten f. h. 25ikén Thuróczy József táblabíró ur hosszas betegeskedés után életének 68ik, 26ikán pedig Benyovszky Péter táblabíró 's k. táb. ügyviselő urnak hitvese, szül. Bacsák Anna életpályája 35ikében meghaláloztak. Az első egyedül özvegyet hagyott, a' 2diknak elhunytát bánatos férjén kívül 8 árva kesergi.

ANGLIA.

Az alsóházban martz. 9kén Canada ügye jövén elő némi kérelmek következésiben, a' vitatás sükere az lett, hogy biztosság neveztetett ki a' sérelmek vizsgálatára, melly egyszersmind módokat 's eszközöket is javasoljon azok orvoslására. A' M. Post szomorúan hirli, hogy a' királyné martz. 8kán vasárnap olly rosszul lett, hogy a' királyt a' kápolnába sem kísérhette 's még 9én is a' szobát vala kénytelen örzeni. — Miután valamennyi liberalis vagy független lap igen kikelt Londonderrynek angol követté lett kineveztetése ellen Sz. Pétervárába, a' Morning-Chronicle ezt jegyzi meg: „Mi, ugymond, bizonyíthatni hisszük, hogy Londonderry marq. itthon maradand.“ — Az alsóházban martz. 9én Hume ur jelenté, hogy érettebb megfontolás után ő a' költségmegajánlás iránt ígért indítványát annyiban szándékozik másítani, hogy a' költségek ne hat, hanem csak három hónapra ajánltassanak meg, de legujabb hírek szerint martz. 12ről ezen módosított indítványát is, mellyben a' költség-megajánlást csak 3 hónapra szorittatni javaslandó

joratusok az erkölcsiséggel ellenkeznek. Ő öreg ember, 's isméri a' régi kormány, a' republica, 's a' császársági kornak erkölceit. De ki mondhatná meg neki, hogy az erkölcsök ma martz. 12én. (A' szónok felköntösét lehuzza 's azután azt mondja, hogy egy pohár czukros vizet kell innia frisitésül; Guizot és Broglie urak épen ekkor lépnek be) A' szónok felhörpöntvén czukrosvizét felszólal, hogy már most készen van. Azután az első-szülöttségi jogról, 's a' longchamps-i sétáról kezd regélgetni, hova mint reményli, sok ember gyül össze, 's a' rendbiztos bizonyosan jó rendelkezéseket fogott tenni. (csattogókacaj) De bezzeg az elsőszülöttségi joggal más-kép van ám a' dolog. Végre többen kiáltoznak: elég! elég! A' szónok nyilvánítja, hogy ő ebben is megegyezik, de a' majoratusi ügyben mindent ellenez 's minden ellen szavaz. — A' felsőházban nem sok lesz hozzá fogható. — A' Courier français szerint a' költségbiztosságnál különösen az Algier iránt kinevezett albiztosság azon nézetű: hagyjon föl a' kormány minden gyarmatozással 's bizza ezt csupán magányosakra, kik saját költségiken 's koczkájokra tegyék azt. De a' biztosság minden esetre még akkor sem szándékozik Algierrel, 's a' mi hozzá tartozik, föl hagyni, ha a' gyarmatozás ideája mellőztetni fog is. Algier 's a' többi parthely, fontos katonai pontok, hogy sem Franciaország ne tartsa meg azokat. E' kérdés szintűgy érdeklí a' francia kereskedés bátorságát, mint a' nemzet méltóságát. — A' pártörvényseknel bevádlottak közt bizonyos Magnet is vala Lyonból, ki azonban korán megillant. A' hivatalos tudósítás e' tekintetben Beyre selyemgyártó és Roche varga vallomásira hivatkozik: azonban ezek mindketten nyilatkozást iktatának egy nyilvános lapba, hol azt állítják, hogy ők soha nem idéztettek pörbe 's ennél fogva soha tanubizonyoságot nem is adhattak 's t.

A' pártkamarában martz. 12én a' majoratusokat elörlő törvényjavaslat 64 szóval 39 ellen elfogadtatott, miután a' követház azon czikkelye, mellynél fogvást a' főnálló majoratusokra nézve a' helyettesítés v. személypótlás (substitutio) jövedőre megtiltatik, félrevettették. — A' követházba ugyanaz nap, midőn a' lyoni kárpótlás ügye forga fen, léptek a' ministerek Broglie hg vezérlete alatt. A' kamara látszhatólag hidegen fogadá őket. — A' Constitutionnel, Courier français, Journal du Commerce 's a' Temps, mintha összebeszéltek volna, az új ministeriumot Fulchiron-ministeriumnak nevezik, mert ezen követnél gyülongtek össze a' ministeri követháztagok, tanácskozní a' most végzett ministeri fordulás iránt. — Mihelyt kitört Marseil-leben a' cholera, a' lakosság gazdagabb része

mind széllyelfutott úgy annyira, hogy feb. 26tól martz. Sig 430 útlevél adatott ki 's noha a' járvány nem nagy mértékben dúl, (mert 160,000 főnyi lakosság közt naponként alig 30 a' halott) még is minden kereskedés 's nyilvános munka megszünt. Ellenben a' néptömeg 's különösen az asszonyok szentegyházakba tódulnak; martz. Sán pedig még a' boldogságos Szüz esudatévó képét is a' hegyikápolnából a' városba vitték, 's azt ünnepélyes nagy bucsújárás közben a' város minden utcáján meghordozták. Az éjnyugoti metsző szél daczára is, melly a' tengerről fútt, a' hivek olly számosan sereglének e' bucsumenetre össze, hogy agyon nyomtatástól méltán leheté félni. Azonban említeni kell, hogy a' jótékonyság szelleme gazdagon mutatkozik a' város tehetős polgárai közt. Midőn a' kiköltözés nagyon neki zudult, valami derék ember egyik nyilvános lapban a' menekvők után így kiáltott: „Könnyen megfoghatni, hogy futtok; mert gazdagok vagytok. Fussatok hát Isten nevében! de adjatok; 's nyujtsátok ki jótékony kezeiteket a' szegények felé, kik maradnak, mert nem futhatnak.“ E' nemes felszólítást fényes siker is koronázá. Aláírás nyittatott azonnal, 's mind menő mind maradó versenyleg szaporíták azt, míg tetemes mennyiség gyült össze, melly még naponként öregbül. A' kalmáregyesület 12,000 frankot adott; a' városi tanács 100,000 frankot szavazott e' nyilvános és köz inség enyhítésére. A' város öt külön pontjain állandó tisztsegek állítottak föl, mellyek által mindenki egyszerű jelentésre ápolást és segélyt nyer. A' sajátlag e' végre fölállított kórházakban a' város előkeelő házaiból fiatal emberek végzik a' betegápoló szolgálatot; nemes asszonyok saját székényeikből adnak a' szükölködőknek ágyneműt 's a' t.; a' város pedig a' szegényebb néposztály közt kenyeret és húst osztat bőven ki. Illy dolgokat egyszerűen említeni legnagyobb dicséret. A' járvány mirigy azonban, a' milly gyöngge mértékben mutatkozott, olly igea kezd is már mulni. Öst. Beob. —

A' j. des Débats az új ministeriumról illy czikkelyt ad jóslatúl: „A' ministerium Broglie hg elnöksége alatt meg van alkotva. Franciaország ismeri Broglie-t, 's tudja, miért hagyta el egy év előtt a' ministeriumot. Az amerikai egyezés, mellyet a' ház elibe terjeszte, akkor 8 szózatú többséggel vettetett félre. Broglie hg olly szigorúsággal tevő sajátivá a' képviselői kormány elveit, mellyet tulságosnak néztek ekkor, de melly jó példát adott elbocsáttatási kérelme benyújtásával, mihelyt nem bírta a' ház többségét. Most Broglie ur az új kamara elibe az amerikai egyezést ujdön fel fogja hozni, 's ha ez uttal többséget nem nyerend, nem csak ő, hanem az egész mi-

nisterium le fog lépni. Így akarják ezt kormányunk szigorú szabályai, 's e' jótékony szabályok alkalmazása lesz mindig úgy remélljük, a' mostani kabinet ereje, 's érdeme. A' mostani kabinet karaktere az, hogy főképp parlamentarizmus legyen. Oly férfi elnöksége alatt, ki fölötté szít a' parlamentarizmus intézvényekhez, olly férfiakból van az alkotva, kik mindjárt az ülés elején bátran elismerték azon parlamentarizmus tant (doctrinát), hogy kabinet kamarai többség nélkül nem állhat meg. Ezúttal is újra föléleszté azt a' parlamentarizmus befolyás. Senki sem fogja vitathatni már most, hogy a' ministerségben történt revolutio okainál 's következtéseinek fogva nem egészen parlamentarizmus intézvényink javára történt. — A' Temps szerint Pasquier 's Decaze ur ismét emlékirást nyújtottak a' királynak a' politikai pör lehetetlenségéről. —

AMERIKA.

Ujyorky levelek szerint febr. 15-éről a' képviselőház többsége, melyet John Quincy Adams vezérel, igen kedvez Jackson elnök ellenséges szempontinak az amerikai követelések ügyében. A' Liverpool-Standard hason-értelmű híreket ad. Egy washingtoni levél pedig az ujyorki hírlapban febr. 14-éről a' háborút kikerülhetlennek állítja, ha a' francia követház a' kötés végrehajtását nem szavazza meg. A' congressus határozó lépéseket teend, hogy az országot támadó 's védő állapotba helyezze. Az amerikai hajóereg a' középtengeren parancsot von Gibraltarba vonulni, nehogy vagy lezárassék valamely francia révben, vagy ostromoltassék valamely spanyolban. Szóval az egész amerikai tengerügy hadlábba fog állittatni. Ugyanezen hírek szerint Jackson elnöknek személyes baja leszen Poindexter urral, (ki ellenséges indítványt tett vala Jackson ellen a' bank ügyében), arról vádolván őt az elnök, hogy ő vezérelte azon örült kezét, ki minap pisztollyal támadta meg az elnököt. A' képviselőház azon ülésében, melyben az amerikai követelést tárgyazó végzés hozatott, következőleg rekeszté beszédét Adams ur: „Az egyesült státusok valamennyi kereskedőjének hírvéletem adni, hogy mind a' két ház rendszabályiból Franciaországgal semmi háború nem fog támadni. Ezt saját felelősségemre állítom. Reményem, állításom azon elmélet, melyek nyugtalanságban valának eddig, megnyugtandja, 's azon tőzsérkedők, kik selyemmel, csipkével, szalaggal kereskednek, pipere-portékájuk árát mérsékelni fogják, melyeket olly vágyva keres a' szép nem. — Mentsen Isten! hogy én legyek oka azon portékák feljebbcsökkenésének, melyeket a' hölgyek természeti kecséik ékei gyanánt tekintenek.“ 'st. — Ugyanott jan. 31-én Gilmer ur több-

féle javaslatot tett az éjszakamerikai egyesült státusi alkotmány-megmésításra, 's oda indítá a' dolgot, hogy mindez az egyes státusok törvényhozóságival is közöltessék, 's ha azok 2/3-de pártolná, törvényerőre jusson. E' végre javasla 1) hogy az egyesült státusok elnöke e' hivatalra a' letelt idő után ne választathassék meg újra; 2) az egyesült státusok elnöke 's alelnöke 1836 aug. első hétfőjén, kedden és szerdáján választassék meg, azontul pedig minden negyedik évben ugyan azon napon 's helyen, 's ugyanazon módon, mikép mindegyik státus törvényhozó gyűlése a' választásokat választó polgárok által meg szokta tenni. Egyik azonban a' választói jelöltek közül más valamely státus lakosa legyen. Minden státus kormányzója a' választás végeztével azon személyek neveit, kik akár az elnökségre, akár alelnökségre legtöbb szótát nyertek, az illető státus tanácsnokinak, a' tanács elnökének, az alsóház speakerének (elnökének) azonnal hírvéletem adja. A' congressusnak joga van a' választás idejét megmésítani, de az egész országban egyszerűre kell annak megtörténni. — A' congressus 1836 oct. 4-kén 's minden 4dik évben ugyan azon napon gyűlön össze 's a' tanács elnöke a' tanács és képviselők jelenlétében tudósítást tegyen a' választások sikeréről. Az, kinek legtöbb összes szótata van, lesz elnökké, ha egyszersmind az egyes szótatok többségét is megnyerheti. Ha nem, vagy pedig meghal a' választott, mielőtt a' congressus összegyűlhetne, decemberben a' mondott napokon új választás esik. Ugyanezen állaz alelnök-választásra nézve is; 3) semmi tanácsnoknak, vagy képviselőnek nem szabad azon egész idő alatt, melyre megválasztatott, sőt még annak lefolyta után is hat hónap előtt semmiféle nyílványos hivatalt elfogadni.“ E' javaslat a' házasztalára tétetett 's kinyomatása rendeltetett

NÉMETORSZÁG.

A' porosz törvénygyűtemény legújabb darabja barátsági, hajózási és kereskedési egyezést közöl Poroszország 's az egyesült mexicói státusok közt. Az első cikkely azt mondja, hogy folyvásti barátság álljon egy részről a' porosz király és alattvalóji, más részről az egyesült mexicói státusok polgárjai közt. A' hajózási vám vagy adó ugyanazon lábra van szabályozva, melyen a' legkedvezettebb nemzetek állanak. Az egyezés 16 cikkelyből áll, 's előleg 12 évre van kötve, 's azontul is főálland, ha előbb 12 hónapos fölmondás nem történik. Hasonló fölmondásnak lesz akkor mindig helye, de csak 12 hónap múlva kötelező ereje. — Berlini lapok szerint Potsdamban martz. 15-kén az órségi egyházban b. e. I. Ferencz ausztriai császár tiszteletére halotti emlékünneplés tartatott, melyen a' király,

valame
— Cöth
pril 18
ben pe
ült I. F
a' frank
mind a
sinagóg
hogy m
ret Sol
és szél
tért a'
dozó j
venné,
ra juto
ga utá
mellett
ugrana
melyel
tentően
mélyse
tan az
szinte
férfi el
lenség
lépést
a' mer
hetlen
el fog
nyitott
mint cs
zen e
kecsit
keresz

B
vizsgá
statur
vigyáz
senek
mintho
kedése
A' haa
gyaszt
gymna
— Az
udvarn
Hanno
valame
ünnepe
alkirá
tett me

M
szerint
des m
boru r

valamennyi kir. hg. 's az egész udvar megjelent. — Cöthen hercegségben az egész sorkatonaság april 18ig, Mecklenburg Schwerin nagyhercegségben pedig az udvar négy héti gyászt ölte dicsőült I. Ferencz cs. és királyért. Ugyan e' célra a' frankfurti tanács is gyász-ajtatosságot rendelt mind a' keresztyén egyházakban, mind a' zsidó sinagógában. — Azaacheni hirlap Elberfeldből írja, hogy martz. 7én délben a' Kölnből jött gyorszeke-
ret Solingen és Grasmath közt hirtelen nagy jégeső és szélvész érte. Midőn a' kocsi a' töltésre jött, eltért a' két első ló az utról, hogy az oldalról csapdozó jégesőt kikerülje 's mielőtt a' kocsis észre venné, a' 20 lábnyi meredek mélység párkányára jutott, hová a' rudasokat is nagy erővel maga utánrángatá. A' vezető (conducteur) 's egy mellette ült utas a' veszélyt látván hirtelen kiugranak, amaz a' hátulso lovakat ragadá meg, mellyek a' kocsis markától visszatartóztatva retentően ágaskodtak 's épen ugrani készültek a' mélységnek, imez (Amberger könyváros) elszántan az első gyepelőjébe kapott, 's visszarántja szinte már a' meredek szélén állottakat. E' két férfi elszánta 's együtteröködté nagy szerencsétlenséget háritott el; mert ha a' lovak csak egy lépést tesznek előre, azonnal lesikamlík a' kocsi a' meredek hajlaton, mellynek alján megmérhetlen mélységű tó terjed 's öt ember hihetőleg el fog vala veszni. A' kocsiiban ült hat utas a' kinyitott oldalajtón menekvék meg olly gyorsan, a' mint csak lehetett. A' fürgeteg iszonyu volt. Ezen e at helyétől nem messze egy fával terhelt kocsit a' szélvész derékon ketté tört, 's az árkon keresztül a' mezőre sujtott.

Berlinből martz. 6ról írják, hogy a' könyvizsgáló szék történetimunkákra nézve a' porosz statusról azt teszi a' vizsgálóknak kötelességül: vigyázzanak, nehogy alacsonyító ítéletek vétesenek azokba föl az uralkodó ház országlottiról, minthogy ez a' korszellemnek gyűlölséges elmékedések 's megjegyzésekre nyújthat alkalmat. — A' haagai udvar f. I. Ferencz elhunytára hat héti gyászt öltött. — Bajorországban valamennyi kath. gymnasium a' sz. Benedeki rendnek fog általadatni. — Az ausztriai követ intézetére a' hannoverai udvarnál néha f. I. Ferencz cs. gyásztiszteletére Hannoverában a' kath. szentegyházban a' város valamennyi templomnak harangzugása közben ünnepélyes halotti szolgálat tartatott, mellyen az alkirályné némi gyöngékedés miatt nem jelenhetett meg.

SPANYOLORSZÁG.

Madridbul martz. 4keig terjedő tudósítások szerint a' főváros folyvást teljes nyugalma. Valdes minden eszközt előveszen az éjszaki háboru mentüelöbbi bevégeztetésére. Medrano ur

helyébe, ki belügy-ministerré lött, szükségessé válván a' procurador-kamarában egy uj alelnök választás, a' szótöbbség marquis de Somerroselos, Trueba Cosio, Riva-Herrera és Camillo de Albornos urakra esett, kik közül a' királyné jóváhagyását az első nyerte meg — Toreno báljával még mindegyre bibelődnek a' hirlapok. Ő fölsége mond az Abeja levelezője, ez alkalommal is használni akará az Estatuto-realban neki engedett „veto“ hatalmat, 's a' báli vendégek névsorából többeket kitörülni méltóztatott, névszerint d. Francisco de Paula infanst 's ennek hitvesét is. A' diplomatikai karbul csupán azon hatalmak képviselői valának meghíva, mellyek a' kormányt már tetteleg elismérik. A' tengerügyi és igazsági minister szinte nem volt hivatalos. Ő fölsége tánczolt a' britt követtel 's a' belga ügyviselővel; csemegézni pedig azon táblához ment, hol gr. Rayneval (a' francia követ) és családja foglalt helyet. Toreno áldomást ivott ő fölségére és Spanyolország magas szövetségesire Anglia 's Franciaországra. Portugália nem említették, pedig bizonyos, hogy most is 4000 portugál fegyveres áll Estremadura szélein készen a' legelső intésre Spanyolország segedelmére jöni. — Lissabonbul jött újabb híreknél fogva az uj ministerium ellen erős ellenzés készül. Gróf Saldanha követül küldetik a' francia udvarhoz, minthogy pedig e' ki-nevezés a' charta azon czikkjével, melly követkamarai tagot külföldi hivatalokra alkalmaztástól tilt, homlokegyenest ellenkezik, a' ministerium javaslatot tön e' czikknek a' jelen esetre statutekinteteknél fogva fölfüggesztésére, melly el is fogadtatott. Ugyan a' portugáli követkamarara országos köszönetet határozott Sartorius admirálnak 's mind azon férfiaknak, kik d. Pedro mellett az országnak akár hadi akár polgári ügyekben érdemes szolgálatot tettek. — Mina táborából martz. Sikaig vannak tudósítások. E' napon a' const. seregek Larraga hidjánál Zumalacareguy csapatira bukkantak, de mellyek egy kis csatázat után, mellyben mintegy 90 embert vesztének, azonnal hátravonultak Manera felé (Puente la Reyna és Estella közt). Lopez, ki csak ütközet után érkezett meg, mindeütt nyomban követte az ellenséget. A' los arcosi parancsnok, kit csapatai arrul vádolnak, hogy minden okos tanács ellenére hagyta el állását, hadi törvényszék elibe állított.

SCHWEIZ.

Bernből martz. 6ról írják, hogy seregmozgásokról szállong a' hir, mellyek a' badeni széleken vétettek észre. Meg azt is állították, hogy a' határon nem csekély badeni seregosztály van föllállítva. E' monda egy levélen épül, mellyet a' főhely Aargau cantontól kapott. A' martz. 6iki

kültanási ülésben fölolvassa Tavel ur az aargau kormány ezen levelét, mellyben azon tapasztalás bizonyíttatik, hogy Baden részéről Seekingen kerületi hivatalhoz parancs érkezett, hogy 90, négylovas kocsi készen tartsanak szalmával, a' katonaság tovább szállíttatása végett. Tavel ur jelenté azután, hogy ezen irás következésében még előbbi napon jegyzéket küldé a' főhely Baden kül miniszteréhez, mellyben az arra kéretik: nyilatkozzék világosan, mit jelentsen e' rendszabály. E' jegyzékében a' főhely egy uttal csudálkozását is jelenté Baden részéről azon kibocsátott hirdetésen, mellynél fogva valamennyi kézműves vizsgálhatik Schweizból, 's jövendőre azoknak az egész Schweizba utazás megtiltatik. Feszülten várják már most a' híreket a' határszélről. Azon hirért, mellynél fogva Bern, Aargau és Basel vidék fegyverre szólíttatott volna, nem kezeshetnek. — Schweiz viszonyiról Franciaország-hoz a' kültanács gyűlésében mártz. 2án azt jegyzé meg Tavel ur, hogy a' francia követ szint-azon utasításokat veszi kormányától most, mellyeket több év óta vön, 's hogy Franciaország Schweiz ügyeibe semmi avatkozást nem engedend meg, és Schweizot minden alkalommal ótalmazni fogja. —

D Á N I A.

Mint tudva van számos aláírásu kérelem nyujtaték be nem rég a' királynak, mellyben azt kérik tőle, hogy a' sajtó-szabadságban semmi változás ne történjék. A' király feb. 26án következő leírást bocsátott arra válasz gyanánt: „Egy nekünk benyujtott legalázatosabb kérelemre nézve meg akarjuk kegyelmesen bizni dán kancellariánkat, hogy következő legfelsőbb végzésünk kinyomatását eszközölje a' Collegial-Tidende-ben:“ „Váratlan volt látáunk, hogy kedves és hű alattvalóink közül többen arra kérhettek bennünket, hogy a' sajtószabadsági rendelésben semmi másítás ne történjék; mert valamint ország-atyai gondoskodásunk mindig oda célizott, hogy mindent megtegyünk a' status és nép javára, mi kir. hatalmunkban álla, ugy senki sem képes, mint egyedül mi megítélni azt: mi válik mind a' kettőnek igazihaszna 's javára; mit mi ezen-tul is hasonló buzgalommal 's csüggedhetlen hajlandósággal népünk iránt, ügyekezendünk elő-mozdítani. Istennek ajánlunk benneteket.“ —

BELGIUM.

A' képviselőház nem régi ülésében Desmanet de Biesme ur közbenszólólag a' ministerek-től azt kérdé: valljon a' mult évben a' hollandiak beütésök esetére megajánlott segéd és pótolékadók, mivel azon aggodalmak, mellyek Wellington hg miniszterre lettek támogatottak volt, lassanként megszűntek, szükségesek e vagy sem? A' pénzügy-minister azt felelé, hogy Europa mos-

tani politikai állapotjára nézve meggondolatlan volna e' pótlékok eltörlesztését kívánni. De ha az év folytában kitetszenék, hogy e' segélyre nincsen szükség, a' kormány maga fogja majd azok eltörlesztését javasolni. — Desmanet de Biesme ur e' válasszal nem elégtelt meg, mert azt állítá, hogy miután azon segédpénzek a' reménylett vagy várt háboru esetére valának megajánlva, most miután csakugyan nincs háboru, azoknak meg kell szűnniök, nem pedig, mint a' minister értetni akarja, másra fordíttatniök; 's pedig igen tart tőle, hogy hihetőleg valami máshijányt pótolnak azokkal. Mire a' minister: „Ha egy idő mulva Europa fekvése olyan leend, hogy bizvást remélhetjük a' háboru kikerülhetését, a' kormány a' kérdéses törvény eltörlesztését bizonynyal javasolni fogja. Egyéb hijány nincs is, mint a' függő adósság, 's a' kamara ítélendi majd el, helyes lesz e' ezen hijányt amaz adóval földni.“ — Ezzel a' közben-szólásnak vége lett. —

OLASZORSZÁG.

Maria Luíza ő fölsége Parma herczegasszonya, I. Ferencz megboldogult édes atyja elhunytáról vett szomorú tudósításra hat hónapi udvari gyászt parancsolt 's mártz. 9én egész udvarostul jelen volt az ugyan e' végből az udvari kápolnában tartott halotti ajtatosságon.

ELEGYHIREK.

Waghorn ur, ki annyit fáradozott a' Kelet-indiáivali közlés előmozdításában, végre állított a' liverpooli kereskedők közt e' célra társaságot. Az ezzel egybe kapcsolt vasút Aegyptusban 1836 január és mártz. közt fog elkészülni. — Maltai hírek szerint Cochrane nevű angol a' francia kormánnyal alkura lépett szabályos gőzhajózás iránt Marseille, Genua, Livorno, Nápoly, Malta, Athene, Smyrna és Konstantinápoly közt. (Mennyivel közelebb vagyunk mi magyarok Konstantinápolyhoz!) — Münchenben febr. 16án az ottani temetőbeli halottházba helyezett két eszt. gyermek, midőn onnan az eltakarításra kellett volna elvitetnie, egyenesen ülve találták a' korporsóban, 's azon virágokkal játszva, mellyekkel be vala hintve. A' gyermek derült volt, 's a' közelében volt holttestekről semmit sem tudott. A' gyermek azután anyjához kíváncsozott. — Feb. 11 's 12én olly iszonyu zivatar dühöngé Algier partjain, hogy 37 hajó süllyedt el. De la Bretonière admiral az algieri révgyátra sietett hogy hely színén adhassa parancsot a' mentésre, azonban egy forgószél által megkapatva esalhatlanul a' tengerbe sodortatott volna, ha egy álgý-uba nem kapaszkodik. A' polgári fölgyelöt egy hullám a' tengerbe sújtá 's csak hihetlen erőködéssel leheté őt, 's azt sem sértelenül, befeladás-tól megmenteni. —